

Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu

Oddziałowe Archiwum
Instytutu Pamięci Narodowej
w Warszawie

Fundacja „Zapomniane”
ul. Twarda 6
00-950 WARSZAWA

Pismo z dnia: Znak:
29.08.2017

Nasz znak:
BUWa-V-5330-1501(5)/17

Data:
Warszawa, 30 LIS. 2017

Szanowni Państwo

W nawiązaniu do uprzedniej korespondencji, w odpowiedzi na pismo, data i znak jak wyżej, w sprawie możliwości odnalezienia materiałów archiwalnych dotyczących żydowskich grobów wojennych w m. **Karmanowice** (pow. puławski), uprzejmie informuję, iż w wyniku dalszej kwerendy przeprowadzonej w zgromadzonym i dostępnym zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej wytypowano dokument w aktach o sygn. **IPN Lu 504/13**. W załączeniu przesyłam uwierzytelnioną kopię ww. dokumentu, która nie podlega zwrotowi.

Jednocześnie nadmieniam, że zgodnie z art. 36 ust. 5 *Ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu* (Dz. U. z 2016 poz. 1575) – „podmioty, którym dokumenty zostały udostępnione ponoszą odpowiedzialność prawną za sposób ich wykorzystania.”

Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie zakończyło realizację przedmiotowego wniosku.

Z poważaniem

KIEROWNIK
Referatu Udostępniania Dokumentów
Uprawnionym Instytucjom
Oddziałowym Archiwum IPN w Warszawie

Małgorzata Zaremba

Zal. 1 (tylko adresat):

1. Dokument z akt o sygn. IPN Lu 504/13 – 5 k.

Sporz./Wyk.: Mateusz Zajac (tel. 22 530-86-58)

1/1

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ – KOMISJA ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU
Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie
Pl. Krasieńskich 2 4/6, 00-207 Warszawa
tel. 22 530-86-40, 530-86-41, fax 22 530-90-34
www.ipn.gov.pl

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

**Oddziałowe Archiwum
Instytutu Pamięci Narodowej
w Warszawie**

Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-207 Warszawa

BUWa-V-5330-1501/17

JAWNE

Dokument dot. m. Karmanowice
z Wykazu osób pomordowanych w okresie okupacji hitlerowskiej (pow. Puławy)

IPN Lu 504/13

KOPIA

pas. Putany

**Wykazy osób zamordowanych w okresie okupacji
hitlerowskiej przesyłane przez Prezydium Gromadzkich Rad
Narodowych**

1968-1971

IPNGu-504/13

N 41/17/13

KOMENDA POWIATOWA
MILICJI OBYWATELSKIEJ

w Puławach

A-4923/69

Puławy, dnia 12 lipca 1969 r.

Okręgowa Komisja
Badania Zbrodni Hitlerowskich
w L u b l i n i e

W załatwieniu pisma z dnia 9 czerwca 1969 r. L.dz.
OKL/Ko.57/69 poniżej podaję dane na okoliczności zbrodni hitlerowskich
w miejscowościach:

1. Bałtów wieś i Kolonia

W dniu 12 lipca 1943 r. w godzinach rannych z lasu od strony Puław do wsi Bałtów przyszło 12 osób ubranych w mundury niemieckie, które przeszły kolonię i z powrotem udały się do lasu. Następnie tego samego dnia około godziny 21-szej przyszła grupa w sile 20 osób z których część było w ubraniach cywilnych a część w mundurach niemieckich. Grupa ta zatrzymała się tuż obok wioski. W tym czasie we wsi Bałtów ukrywało się 2 żołnierzy radzieckich, którzy zbiegli z obozu w Będowicach. Następnie z grupy będącej na brzegu wsi odłączyło się dwóch mężczyzn ubranych po cywilnemu, którzy przyszli do wsi i w rozmowie z mieszkańcami wsi prosili by ich przyjęto do istniejącej tam organizacji. Po rozmowie tej jeden z mieszkańców wsi Bałtów t.j. Bernat Ignacy udał się do Stańczaka Jana pełniącego funkcję dowódcy partyzantki celem porozumienia się. W tym to czasie przez wymienioną grupę zostały do mieszkania Bernata Ignacego i Cybuli Antoniego wrzucone granaty oraz otworzyła ogień z karabinów, na skutek czego ludność zaczęła uciekać z zabudowań, co zaś zaczęli strzelać do uciekającej ludności. Następnie grupa ta po spaleniu zabudowań i ostrzelaniu wsi wkroczyła do wsi i zaczęła przeszukiwać inne zabudowania. Napotkaną ludność w czasie tej penetracji zebrali w jednym miejscu a następnie rozstrzelali. Ogółem w tym dniu poległo 36 osób, których nazwiska są uwidocznione na pomniku w Gołębiu. Po dokonaniu tej zbrodni grupa oddaliła się w kierunku z którego uprzednio przyszła. Do jakiej organizacji należała ta grupa ludzi i kto był ich dowódcą mieszkańcy Bałtowa nie wiedzą. Należy zaznaczyć, że niektórzy z tej grupy mówili czysto po polsku.

Świadcami powyższego są:

1. Góra Władysław s. Jana zam. Bałtów,
2. Góra Aniela c. Stanisława zam. Bałtów
3. Bernat Aniela s. Jana zam. Bałtów
4. Michalska Stanisława zam. Bałtów.

• / •

2. Buchałowice .

W roku 1943 w miejscowości Buchałowice zostały przez Niemców rozstrzelane następujące osoby :

1. Głos Paweł zam. Buchałowice
2. Pucek Edmund zam. Buchałowice,
3. Kowalik Władysław zam. Buchałowice,
4. Korpysa Józef zam. Buchałowice,
5. Tarkowski Zygmunt zam. Buchałowice
6. Wasilek imienia brak ponieważ nie był on mieszkańcem Buchałowic.

Świadcami powyższego zajścia są :

1. Głos Piotr zam Buchałowice
2. Tarkowski Piotr zam. Buchałowice.

3. Kębło .

Jak ustalono w roku 1943 w miejscowości Kębło pow Puławy został zabity partyzant Dziaduch Jan przez grupę operacyjną wojsk niemieckich. Świadcami tego zabójstwa byli :

1. Turek Antonina zam. Huta GRN Wąwolnica
2. Tarkowska Bronisława zam. Stanisławka GRN Wąwolnica.

Ponadto w tym samym roku został zamordowany Górecki Tadeusz s. Władysława zam. w Zabrzu pow Opole Lubelskie. Mordu na nim miał dokonać administrator majątku Kębło- Niemiec o nazwisku Dywol. Świadkiem powyższego mordu była żona Góreckiego Tadeusza ob Saran Helena zam. Rzeczyca pow Puławy oraz Kochan Czesław i Gryta Aleksander obydwa zamieszkali Kębło pow Puławy.

4. Łopatki.

Jak ustalono w okresie okupacji w miejscowości Łopatki przy budowie torów kolejowych pracowali jeńcy żydowscy sprowadzeni tu z obozu z Poniatowej. Pracowali oni w ciężkich warunkach, byli często bici i głodzeni. Kiedy nie byli zdolni już do pracy byli rozstrzeliwani przez pluton egzekucyjny z garnizonu z Puław w lesie między Łopatkami a Karmanowicami a następnie masowo zakopywani w grobach. Ogółem zginęło tu około 4 000 jeńców. Dozór nad jeńcami sprawowało kilkunastu Ukraińców będących na usługach hitlerowców. Z opowiedzi Lenarcia Piotra zam. Łopatki i Wrzos Franciszka również zam Łopatki wynika, że pewnego dnia partyzanci napadli na obóz jeniecki i zamordowali 6 hitlerowców, wracając drogą powrotną polecili mieszkańcowi Łopatek Wrzosowi Janowi by zawiózł ich do Olszowiec koło Bronic pow Puławy- co ten uczynił. Po upływie 3 dni

o / .

Wrzos Jan został aresztowany i skatowany zmuszony był zawieść Niemców tam dokąd odwiózł partyzantów, a gdy ich tam nie zastano w miejscu tym zamordowano jego. Za zabicie tych 6 strażników Niemcy zabrali z kwater Żydów około 80-ciu i wywieźli do lasu karmanowskiego, gdzie następnie zostali rozstrzelani. Wiele na ten temat może powiedzieć Mazurek Stanisław zamieszkały Łopatki któremu tylko dzięki dzielnemu zbiegowi okoliczności udało się wyjść z życiem kiedy to wracał wozem konnym po odwiezieniu rannych partyzantów w kierunku Buchałowic. Było to podczas walk pod Rąblowem. Ponadto na powyższe okoliczności informacji mogą udzielić Plewiński Ryszard zamieszkały Klementowice i Łalak Aleksander zam. Łopatki.

5. Huta.

Jak ustalono w dniu 25 lub 26 stycznia 1944 r. do miejscowości Huta pow Puławy przyjechało 4 Niemców wozem konnym z Michowa, którzy posiadali ze sobą listę i pytali o sołtysa, a następnie po odnalezieniu sołtysa Grzelaka/obecnie nie żyje/ wręczyli mu listę osób ze wsi Huta, których należało zebrać. Gdy sołtys zobaczył, że i on figuruje na liście zbiegł o czym powiadomił swego syna Romana aby uciekał bo Niemcy zabierają ludzi. Syn sołtysa następnie powiadomił swego kolegę ob Iwan Józefa, który w tej chwili spał. Obudzony szybko zerwał się i wybiegł za stodołę w kierunku lasu, po przebiegnięciu około 100 metrów usłyszał strzał i odczuł że został ranny, wówczas zawrócił do najbliższego mieszkania ob Gnieciaka Andrzeja, który obecnie mieszka koło Paskęka, gdzie udzielono mu pomocy. Natomiast Niemcy nie zorientowawszy się, gdzie zbiegł spenetrowali zabudowania gospodarskie a do mieszkania nie wchodzili. Tego dnia więcej nic Niemcy w Hucie nie robili.

Świadcami powyższego byli :

1. Abramek Franciszek s. Wawrzyńca zam. Huta,
2. Pawelec Wojciech s. Ignacego zam. Huta
3. Malesa Aleksander s. Jana zam. Huta.

Nadmienia się, że Roman Grzelak również nie żyje, zginął podczas ofensywy w miejscowości Jabłonna k/ Warszawy.

85374/6 R 5. Wola Przybysławska.

We wsi Wola Przybysławska zginęło przez rostrzelanie bądź spalenie około 52 osoby , wszyscy mieszkańcy wsi Wola Przybysławska. Zginęli oni przeważnie za przynależność do organizacji , ukrywanie partyzantów lub za działalność przestępczą. W roku 1942 w lesie w Woli Przybysławskiej zostało wymordowanych około 600 obywateli narodowości żydowskiej, którzy ukrywali się w ziemlankach.

o / .

5
4

Swiadkami powyższego byli :

1. Firlej Aleksander zam Wola Przybysławska
2. Sołyga Jan zam. Wola Przybysławska
3. Grzelak Antoni zam. Wola Przybysławska
4. Pacek Edward zam. Wola Przybysławska
5. Kamiński Czesław zam. Wola Przybysławska.

896/67 7. Sniadówka.

Jak ustalono w czasie okupacji nieomal co tydzień do Sniadówki przyjeżdżała grupa Niemców z Michowa, która miała za cel rozgromienie istniejącej tam partyzantki/BCh/ oraz ujęcie ukrywającego się tam partyzanta radzieckiego. Dokonywali tu zabójstw nie tylko mężczyzn ale również niewinnych starców, kobiety i dzieci. Był fakt, że do Sniadówki przyjechał cały Sztab z Michowa, który zebrał mieszkańców Sniadówki w jednym miejscu i część z nich rozstrzelili na miejscu a część wywieźli do obozów koncentracyjnych. Swiadkami powyższego są:

1. Iwan Aleksander zamieszkały Sniadówka
2. Kwieciński Bolesław zam. Sniadówka
3. Ciupa Paweł zamieszkały Baranów pow. Puławy.

Nadmieniam, że miejscowscy Błotów i Dworzyska kol. Borek na podległym nam terenie nie ma.

Odbito 2 egz.

Wyk.ZL

Komendant Milicji Obywatelskiej
powiatu puławskiego

/ppłk K DYWANSKI/
w/z mjr S PAZIAK

Za zgodność

KIEROWNIK
Referatu Udostępniania Dokumentów
Uprawniony Instytucjom
w Oddziałowym Archiwum IPN w Warszawie

Matgorzata Zaremba

Teczka / księga zawiera ..... 5 ..... /
słownie: ..... pięć ..... kart
kolejno ponumerowanych, zszytych
i zabezpieczonych pieczęcią
Warszawa, dn. .... 2.8.11.2017 .....

Stwierdzam zgodność niniejszej kserokopii
materiałów dot. **m. Karmanowice** z dokumentem
znajdującym się w zasobie Archiwum IPN o sygn.
IPN Lu 504/13.
Warszawa, dn. 28.11.2017 r.

Mateusz
Zajac